

ỔN ĐỊNH KINH TẾ VĨ MÔ, NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG TĂNG TRƯỞNG, PHÁT TRIỂN NỀN KINH TẾ NHANH VÀ BỀN VỮNG

ThS. HOÀNG VĂN PHAI

Tap chí Giáo dục lý luận chính trị quân sự

Năm 2010 là năm cuối của kế hoạch phát triển KT-XH 5 năm 2006 - 2010 và chiến lược phát triển KT-XH 10 năm 2001 - 2010. Vì vậy, ổn định kinh tế vĩ mô, nâng cao chất lượng tăng trưởng, phát triển nền kinh tế nhanh và bền vững có ý nghĩa quan trọng nhằm thực hiện thắng lợi kế hoạch KT-XH năm 2010 và làm tiền đề thúc đẩy phát triển KT-XH những năm tiếp theo.

TẦM QUAN TRỌNG CỦA ỔN ĐỊNH KINH TẾ VĨ MÔ

Ổn định kinh tế vĩ mô là điều kiện để phát triển sản xuất kinh doanh, ổn định xã hội và phát triển bền vững. Nguyên tắc cơ bản của điều hành kinh tế vĩ mô là phải tôn trọng các quy luật kinh tế khách quan của nền kinh tế thị trường, bảo đảm các cân đối lớn của nền kinh tế, kết hợp chặt chẽ chính sách tài khoá với chính sách tiền tệ và các công cụ của chính sách tiền tệ; xử lý phù hợp mối quan hệ giữa lãi suất tín dụng với tỷ giá và cán cân thanh toán quốc tế, đặc biệt là cán cân thương mại; quản lý tốt thị trường ngoại hối và nợ quốc gia, bảo đảm vốn cho nền kinh tế, phấn đấu tăng thu, tiết kiệm chi; thúc đẩy đầu tư, tăng trưởng, ngăn ngừa lạm phát và bảo đảm an toàn hệ thống tài chính, ngân hàng.

Giải quyết vấn đề trên tất yếu phải thông qua vai trò điều tiết của Nhà nước, nhất là một nước đang trong quá trình chuyển đổi nền kinh tế như nước ta, khi mà cơ chế thị trường chưa hình thành đồng

bộ, các cân đối của nền kinh tế chưa thật vững chắc và môi trường cạnh tranh vẫn còn khiếm khuyết. Nhà nước can thiệp vào thị trường là để các quy luật của nền kinh tế thị trường được vận hành theo đúng mục tiêu mà không làm méo mó các quan hệ thị trường và bảo đảm ổn định kinh tế vĩ mô. Khi sử dụng các công cụ điều tiết phải chú ý đến mức độ và thời gian để đạt được hiệu quả cao, chi phí thấp. Làm tốt công tác dự báo và lường trước các phản ứng của thị trường, nếu các phản ứng này có nguy cơ làm sai lệch những cân bằng cơ bản, gây mất ổn định kinh tế vĩ mô thì nhất thiết phải được điều chỉnh. Trong hai năm đương đầu với những khó khăn, thách thức đã cho chúng ta những bài học và kinh nghiệm quý báu về vai trò điều tiết vĩ mô của Nhà nước,

đưa nền kinh tế vượt qua thời kỳ suy giảm tốc độ tăng trưởng, điều đó chứng tỏ chính sách và giải pháp ngăn chặn suy giảm kinh tế của Chính phủ đề ra được triển khai trong năm qua là phù hợp với tình hình thực tế, đã và đang phát huy tốt hiệu quả.

Tại Kỳ họp thứ 6, Quốc hội đã xác định mục tiêu tổng quát cho năm 2010 là: nỗ lực phấn đấu phục hồi tốc độ tăng trưởng kinh tế đạt mức cao hơn năm 2009; tăng tính ổn định kinh tế vĩ mô; nâng cao chất lượng tăng trưởng; ngăn chặn lạm phát cao trở lại; tăng khả năng bảo đảm an sinh xã hội; chủ động hội nhập và nâng cao hiệu quả hợp tác kinh tế quốc tế; giữ vững ổn định chính trị và trật tự an toàn xã hội; bảo đảm yêu cầu quốc phòng, an ninh; phấn đấu đạt mức cao nhất các chỉ tiêu của Kế hoạch

phát triển KT-XH 5 năm 2006 - 2010. Do đó, ổn định kinh tế vĩ mô, nâng cao chất lượng tăng trưởng, phát triển nền kinh tế nhanh và bền vững có ý nghĩa cực kỳ quan trọng, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu tổng quát mà Quốc hội đã đề ra.

CÁC GIẢI PHÁP

Năm 2010, nền kinh tế Việt Nam có nhiều tín hiệu khả quan, nhiều chuyên gia kinh tế cả trong và ngoài nước tin tưởng vào khả năng đạt mức tăng trưởng GDP của Việt Nam 6,5% trong năm 2010, đúng như mục tiêu kế hoạch mà Chính phủ đặt ra cho năm cuối cùng của kế hoạch 2006 - 2010. Tuy nhiên, để ổn định kinh tế vĩ mô, nâng cao chất lượng tăng trưởng, phát triển nền kinh tế nhanh và bền vững cần thực hiện tốt một số giải pháp:

Thứ nhất, hệ thống chính sách và giải pháp cho phát triển kinh tế phải luôn bám sát tình hình phát triển KT-XH của đất nước

Hệ thống chính sách và giải pháp, nhất là chính sách và giải pháp cho phát triển kinh tế vĩ mô có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Thực tiễn đã chứng minh, nhất là hai năm qua, với quyết tâm cao, tinh thần chủ động, sáng tạo, linh hoạt, Chính phủ đã điều hành nền KT-XH thông qua một hệ thống các chính sách và giải pháp tổng hợp, chúng ta đã thực hiện thành công mục tiêu ngăn chặn suy giảm kinh tế, duy trì mức tăng trưởng hợp lý (GDP cả năm tăng 5,32% cao hơn chỉ tiêu 5% của Quốc hội đề ra và đúng vào hàng các nền kinh tế có tốc độ tăng trưởng cao của khu vực và trên thế giới). Những thành tựu đó đã thể hiện bước tiến mới về năng lực lãnh đạo, trình độ dự báo và khả năng phản ứng chính sách của Đảng và Nhà nước ta. Bên cạnh những thành công đạt được, nghiêm túc

nhìn nhận, phân tích, đánh giá cho thấy một số chính sách chậm đi vào cuộc sống, hiệu quả thấp; phản ứng chính sách chưa nhanh trong việc điều hành tỷ giá, lãi suất, quản lý thị trường ngoại hối, thị trường vàng và bất động sản.

Năm 2010, kinh tế thế giới tuy đã có dấu hiệu phục hồi nhưng vẫn còn nhiều biến động khó lường. Vì vậy, Chính phủ và các cơ quan hoạch định đường lối, chính sách cho phát triển kinh tế cần theo dõi, nắm chắc mọi biến động và có những phản ứng nhanh, phù hợp nhằm tận dụng thời cơ mới xuất hiện; đồng thời, có những giải pháp khác phục những khó khăn mới nảy sinh, phấn đấu đạt tốc độ tăng trưởng kinh tế cao hơn và giải quyết tốt hơn các vấn đề xã hội. Phải sâu sát thực tế, chỉ đạo và hành động quyết liệt, dám chịu trách nhiệm, đương đầu và vượt qua khó khăn, hoàn thành toàn diện các chỉ tiêu KT-XH, không ngừng nâng cao vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế.

Thứ hai, thúc đẩy đầu tư, phát triển sản xuất kinh doanh và tái cấu trúc nền kinh tế

Ổn định kinh tế vĩ mô tuy rất quan trọng nhưng không phải là vấn đề của bản thân chính sách. Chính sách tự nó không quyết định tất cả mà chỉ tạo môi trường và điều kiện thuận lợi cho phát triển sản xuất kinh doanh, huy động và phân bổ các nguồn lực, điều chỉnh các khả năng phát triển và định hướng cho các hoạt động của nền kinh tế. Khả năng điều hành kinh tế vĩ mô còn phụ thuộc vào tiềm lực kinh tế và trên cơ sở tiềm lực kinh tế. Nếu tiềm lực kinh tế không đủ mạnh thì khả năng điều hành kinh tế vĩ mô sẽ bị giới hạn. Vì vậy, việc tháo gỡ mọi khó khăn, huy động các nguồn lực cho đầu tư, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế, mở rộng sản xuất kinh

doanh, đẩy mạnh xuất khẩu là yếu tố quyết định nhất, phải được đặt vào vị trí trung tâm của sự phát triển bền vững.

Năm 2010, Nhà nước cần tiếp tục đầu tư để kích thích tăng trưởng, tạo ra năng lực sản xuất - kinh doanh mới, giải quyết việc làm và các vấn đề xã hội khác. Tái cấu trúc nền kinh tế, chuyển đổi mô hình tăng trưởng là giải pháp quan trọng nhằm nâng cao chất lượng tăng trưởng và phát triển bền vững, tạo điều kiện để nâng cao hơn nữa sức cạnh tranh trong bối cảnh toàn cầu hoá và hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng. Khắc phục hoàn thiện các tiền đề, điều kiện cho tái cấu trúc, hình thành đồng bộ thể chế kinh tế thị trường. Xác định rõ nội dung của tái cấu trúc, trọng tâm là tái cấu trúc các ngành sản xuất, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế gắn với tái cấu trúc doanh nghiệp và điều chỉnh chiến lược thị trường nhằm tăng nhanh giá trị nội địa và giá trị gia tăng của hàng hoá, dịch vụ, tạo dựng các doanh nghiệp Việt Nam có thương hiệu mạnh. Đây cũng chính là quá trình chuyển đổi mô hình tăng trưởng chủ yếu dựa vào các yếu tố phát triển theo chiều rộng là vốn, khai thác tài nguyên và nguồn nhân lực chất lượng thấp sang mô hình tăng trưởng theo chiều sâu, chủ yếu dựa vào các nhân tố như khoa học công nghệ, nguồn nhân lực chất lượng cao và kỹ năng quản lý hiện đại.

Thứ ba, tăng trưởng kinh tế gắn với phát triển kinh tế, coi trọng chất lượng tăng trưởng là nhân tố cơ bản cho sự phát triển bền vững

Tăng trưởng kinh tế là sự gia tăng tổng sản phẩm quốc dân trong một thời kỳ nhất định. Các nhân tố tăng trưởng kinh tế như: vốn, con người, kỹ thuật và công nghệ, cơ cấu kinh tế, thể chế chính trị và quản lý nhà nước.

Phát triển kinh tế là sự tăng trưởng kinh tế đi kèm với sự hoàn chỉnh cơ cấu, thể chế kinh tế và chất lượng cuộc sống. Những yếu tố ảnh hưởng tới sự phát triển kinh tế như: những yếu tố thuộc về lực lượng sản xuất, về quan hệ sản xuất, về kiến trúc thượng tầng.

Vì vậy, muốn phát triển kinh tế phải có sự tăng trưởng kinh tế nhưng không phải sự tăng trưởng kinh tế nào cũng dẫn tới phát triển kinh tế. Do vậy, chất lượng tăng trưởng kinh tế là vấn đề được quan tâm nhiều hơn. Theo báo cáo của Ủy ban Kinh tế Quốc hội trong điều kiện các cân đối vĩ mô tuy ổn định nhưng chưa vững chắc, hiệu quả đầu tư chưa được cải thiện thì không nên quá tập trung vào tốc độ tăng trưởng mà nên chú trọng đến chất lượng tăng trưởng, dành nguồn lực ưu tiên đầu tư cho các mục tiêu xã hội, đồng thời xác định năm 2010 là năm tạo tiền đề để xây dựng và thực hiện kế hoạch 5 năm 2011 - 2015. Với bản chất ưu việt của Nhà nước xã hội chủ nghĩa, trong chiến lược phát triển KT-XH, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm gắn chặt giữa tăng trưởng kinh tế với phát triển kinh tế, tiến bộ và công bằng xã hội, không ngừng nâng cao chất lượng tăng trưởng, thực hiện tốt các nhiệm vụ trong lĩnh vực xã hội như: xoá đói, giảm nghèo; bảo đảm an sinh và phúc lợi xã hội, từng bước nâng cao chất lượng cuộc sống của nhân dân. Tuy nhiên, không thể giải quyết các vấn đề xã hội bức xúc trong một thời gian ngắn nhưng phải tạo được những bước tiến rõ rệt, tập trung vào một số vấn đề trọng tâm như: Chương trình xoá đói, giảm nghèo và chống tái nghèo; cải thiện điều kiện, chất lượng khám chữa bệnh, chăm sóc sức khoẻ cho nhân dân gắn với bảo đảm vệ sinh an toàn thực phẩm và bảo vệ môi trường; phòng chống có kết quả nạn tham

nhũng, các loại tội phạm và tệ nạn xã hội; giảm tình trạng ùn tắc giao thông và ngập úng ở các đô thị lớn. Đồng thời, hoàn thiện hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách, tiêu chuẩn đánh giá và chế tài xử lý; tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, xử lý nghiêm những hành vi vi phạm. Huy động mọi nguồn lực của xã hội, phát huy tính tích cực của cả hệ thống chính trị cho phát triển kinh tế đất nước gắn với tiến bộ và công bằng xã hội. Đây là tiêu chí quan trọng thể hiện tính ưu việt của chế độ xã hội ta.

Thứ tư, nâng cao năng lực chỉ đạo và tổ chức thực hiện của các cấp, các ngành, các tổ chức kinh tế, chính trị, xã hội và cả hệ thống chính trị phấn đấu hoàn thành thắng lợi mục tiêu, nhiệm vụ phát triển KT-XH năm 2010

Một trong những chức năng cơ bản của lãnh đạo có ý nghĩa quyết định đến chất lượng và hiệu quả hoạt động là công tác tổ chức thực hiện. Kết quả đó thể hiện sức mạnh của bộ máy, bản lĩnh, năng lực công tác của cán bộ cũng như tính đúng đắn của cơ chế, chính sách. Bằng hành động thực tiễn, thực hiện khẩn trương và có hiệu quả, nói đi đôi với làm, gương mẫu của đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức nhà nước, qua đó tạo niềm tin, uy tín cho nhân dân, phát huy sức mạnh của cả hệ thống chính trị góp phần đẩy nhanh quá trình thực hiện mục tiêu, nhiệm vụ phát triển KT-XH năm 2010.

Để hệ thống chính sách và giải pháp chuyển thành nguồn lực phát triển KT-XH, không ngừng hoàn thiện chính sách ngày càng sát, đúng, phù hợp với yêu cầu của cuộc sống và nguyện vọng của nhân dân thì công tác lãnh đạo, chỉ đạo phải hết sức kiên quyết, tổ chức thực hiện phải khẩn trương quyết liệt, linh hoạt, hiệu quả; thường xuyên kiểm tra tiến độ và

kết quả thực hiện chương trình công tác đã đề ra. Thông qua tổ chức, chỉ đạo thực hiện sẽ nảy sinh những giải pháp mới, sáng tạo từ thực tiễn phong phú, sôi động ở từng lĩnh vực, địa phương và trong từng cơ sở. Trong quá trình tổ chức, thực hiện thì vai trò của người đứng đầu cần được đề cao, bám sát tình hình để có những quyết định đúng lúc nhất, hiệu quả nhất.

Thứ năm, đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền, phổ biến chủ trương chính sách, tạo sự đồng thuận cao trong hệ thống chính trị và toàn xã hội từ nhận thức đến hành động

Trong nền kinh tế thị trường, việc nắm chắc thông tin có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển kinh tế của đất nước. Những năm qua đã có không ít những thông tin sai lệch làm ảnh hưởng đến tâm lý của nhân dân nhất là tâm lý tiêu dùng gây hoang mang và làm lợi cho những kẻ đầu cơ tích trữ, gây tổn hại cho sự phát triển lành mạnh của nền kinh tế. Mặt khác, do sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế trong nước cùng với sự tác động của nền kinh tế thế giới và khu vực nên đã có những biến động vượt qua khả năng dự báo và các mô hình tính toán. Vì vậy, để nền kinh tế phát triển theo đúng định hướng xã hội chủ nghĩa, giữ vững ổn định kinh tế vĩ mô thì công tác thông tin, tuyên truyền phải được tiến hành thường xuyên, liên tục trên cơ sở lợi ích của nhân dân, của đất nước, kịp thời bác bỏ những thông tin thất thiệt, tạo ra nhận thức đúng và sự đồng thuận xã hội cao, hành động theo cùng một hướng. Phải công khai, minh bạch, tính chính xác của thông tin, làm rõ những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước; tập trung mọi nỗ lực để thực hiện có kết quả các nhiệm vụ, giải pháp và mục tiêu đã xác định. □